

Увод

Штампарство представља саставни део културе једног народа и његов развој је у нераскидивој вези са развојем његовог привредног, технолошког, културног и политичког живота. Србија је много заостајала за Европом у погледу штампарства, тако да је оно почело да се развија тек осамдесетих година XIX века. Прва штампарија отворена је у Београду 21. маја 1831. године. У септембру је већ почела са штампањем објава, пасоша, протокола и других материјала у административне сврхе.

1832. Била је одштампана прва књига, а у јануару 1834. почеле су да излазе и прве новине.

Штампарија је 1833. била премештена у Крагујевац где је остала до 1835. Кнез Милош Обреновић је желео да Београд буде политички центар државе, тако да се и штампарија заувек усталила у Београду. У почетку се звала „Књажеска печатња“, затим „Књажеско-Србска књигопечатња“, „Правителствена типографија“ и коначно од 1839. године „Државна штампарија“.

Уредник првих новина које су настале у Крагујевцу 1834. године био је Димитрије Давидовић. Он је дао привилегију штампарији јула 1835., која се састојала у томе да само она може издавати Новине Србске, календаре, забавнике, црквене и школске књиге, да би на тај начин обезбедио сталне послове кнеза Милоша Обреновића. Да би се повећао тираж новина, 1837. издато је решење које садржи одредбу да „сви чиновници, почев од капетана, морају држати новине, да их мора имати свака школа, сваки манастир, свако свештено лице и кафана.“

Овакав монопол Државне штампарије онемогућавао је отварање приватних штампарија све до 12. новембра 1858. године, када је кнез Александар Карађорђевић издао одобрење да се, поред Државне штампарије могу отворати и друге, које су наравно морале бити подвргнуте цензури. После тога почеле су да се отварају штампарије и унутрашњости: у Крагујевцу 1837. године, у Пожаревцу 1875. године, међутим оне су повремено затваране. Осамдесетих година почињу да се стварају политичке странке које су да би се супротставиле либералима и конзервативцима, отварале сопствене штампарије и на тај начин стицале велики број присталица, јер су штампали листове који су најчешће били њихове партијске оријентације. Нови закон о штампи који је поднео министар унутрашњих послова Милутин Гарашанин, усвојен је 13. фебруара 1881. године, омогућио је „слободно издавање и растурање новина, за које није било потребно никакво одобрење власти.“ Укинута су сви облици превентивне цензуре, а о кривицама штампара бринуо је редовни суд.

Тих година отворена је Задруга штампарских радника, која је имала боље опремљену штампарију од Државне. Задруга је отварала филијале широм Србије: у Нишу, Пожаревцу, Ваљеву, Ужицу, Крушевцу. Независно од ових које је Задруга отварала, отварале су се штампарије и у другим местима: Градишту, Смедереву, Шапцу, Ћуприји, Лесковцу, Неготину, Пироту, Горњем Милановцу и Чачку.

Културни развој Чачка

Крајем XIX века Чачак је био већ формирана варош, где је привредни, културни и политички живот почео све више да се развија. Трговина и занати су цветали, а већ од 1854. године када је изграђена пивара, и касније 1889. парни млин, створени су услови за развој индустрије. Према попису из 1895., Чачак је имао 3807 становника.

Обнављање рада Читаонице 1869. године и отварање потпуне Гимназије 1892. године, било је од пресудног значаја за културни развој града Чачка. Млади и образовани професори, од којих су се неки бавили научним радом и касније постали професори универзитета, оставили су велики утицај на ученике, али се то осетило и у духовном развоју града. Неки од њих су Сима Тројановић, етнолог и професор универзитета, Аца Станојевић, Андра Николић, професор српског, старословенског и немачког језика који је шест пута био министар просвете и иностраних дела, Божа Кнежевић, филозоф, био је директор Гимназије једне школске године, Гргур Јакшић, Јаша

Продановић, Јован Максимовић, Радомир Илић, професор у коме је Јован Цвијић видео велику наду српске науке, као и многи други професори. Ученици Гимназије у Чачку били су многи нама данас познати људи: Патријарх српски Иринеј, Бранко В. Радичевић, Татомир Анђелић, Момчило Настасијевић, Милан Стојадиновић, Бора Ђорђевић,... О њиховим заслугама и делима ћу причати можда неком другом приликом.

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com